ВІДГУК
офіційного опонента – доктора наук із фізичного виховання і спорту, професора Тищенко Валерії Олексіївни на дисертаційну роботу СМИРНОВСЬКОЇ СОФІЇ БОГДАНІВНИ на тему «УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВАТЕРПОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ З УРАХУВАННЯМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК», представлену на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність теми. У сучасній спортивній підготовці все більше зростає значення індивідуалізації тренувального процесу, що обумовлено потребою досягнення високих результатів в умовах жорсткої конкуренції. Ватерполо, як складний ігровий вид спорту з високими вимогами до витривалості, швидкісно-силових якостей, технічної майстерності та тактичного мислення, вимагає не лише комплексного, а й індивідуально-орієнтованого підходу до підготовки спортсменів.

Особливо важливим є етап попередньої базової підготовки, на якому закладаються фундаментальні основи техніко-тактичної підготовленості, формується спортивна мотивація та основи функціональної адаптації до навантажень. У цей період молоді спортсмени демонструють значну міжіндивідуальну варіативність психофізіологічних показників – таких як швидкість реакції, сенсомоторна координація, концентрація уваги, рівень збудливості нервової системи тощо. Ігнорування цих характеристик знижує ефективність навчання техніки та оволодіння тактикою гри, уповільнює формування спортивної майстерності. Удосконалення техніко-тактичної підготовки з урахуванням індивідуальних психофізіологічних особливостей дозволяє оптимізувати засоби й методи навчання, забезпечити кращу адаптацію до специфічних вимог ватерполо, сприяти збереженню інтересу до занять та зниженню ризику перевтоми й психологічного вигорання на ранніх етапах спортивного шляху.

Таким чином, розробка й впровадження індивідуалізованих підходів до техніко-тактичної підготовки ватерполістів у фазі попередньої базової підготовки є актуальним завданням сучасної теорії та методики спорту, що відповідає стратегічним цілям підвищення ефективності дитячо-юнацького спорту та формування резерву національних збірних команд.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертаційну роботу виконано згідно теми «Теоретико-методологічні основи тактики у спорті» плану науково-дослідної роботи ЛДУФК ім. І. Боберського на 2021-2025рр. (номер державної реєстрації 0121U100634).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше: обґрунтовано доцільність диференціації техніко-тактичної підготовки ватерполістів з метою формування ігрових амплуа на етапі попередньої базової підготовки; обґрунтовано способи диференціації техніко-тактичної підготовки ватерполістів з урахуванням індивідуальних психофізіологічних характеристик на етапі попередньої базової підготовки; обґрунтовано комплекси засобів техніко-тактичної підготовки ватерполістів, що за структурою та змістом відповідають ігровим амплуа. Також удосконалено систему техніко-тактичної підготовки у водному поло. Крім того, набули подальшого розвитку: наукові знання та наукові положення щодо факторів результативності змагальної діяльності у спорті; наукові положення щодо засобів та методів підготовки спортсменів у водному поло; наукові положення щодо структури та змісту змагальної діяльності кваліфікованих ватерполістів різних ігрових амплуа.

Практичне значення одержаних результатів полягає у науковому обґрунтуванні та розробці методики техніко-тактичної підготовки молодих ватерполістів на етапі попередньої базової підготовки з урахуванням їхніх ігрових амплуа та індивідуальних психофізіологічних характеристик. У межах дослідження передбачається формування практичних рекомендацій щодо індивідуалізації тренувального процесу, що сприятиме підвищенню ефективності засвоєння техніко-тактичних дій, оптимізації навчального навантаження та розвитку функціональних можливостей спортсменів.

Результати досліджень впроваджено в практику роботи КЗ «ДЮСШ ім. Анатолія Дідуха», ТВО «СОК «Євроспорт»» та КДЮСШ ім. Юрія Кутенка.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення, висновки, що сформульовані в дисертаційній роботі, ґрунтуються на цілісній системі теоретико-методологічного аналізу, результатах анкетування тренерів, спостереження за змагальною діяльністю, а також даних педагогічного експерименту із застосуванням психофізіологічних методик і статистичної обробки результатів.

Експериментальна частина дослідження побудована з урахуванням методологічної відповідності між метою, об'єктом і предметом дослідження, що забезпечило високий ступінь валідності та релевантності одержаних емпіричних даних. Аргументований вибір дослідницьких векторів дозволив чітко окреслити стратегічні завдання дисертаційної роботи, що, у свою чергу, підтверджує її методологічну цілісність, концептуальну обґрунтованість і актуальність наукової проблематики.

Високий ступінь обґрунтованості підтверджується достовірними кількісними показниками, отриманими у процесі експериментальної перевірки авторської програми, яка охоплювала 60 спортсменів різного ігрового амплуа, розподілених на контрольну та експериментальну групи. Отримані результати відображають об'єктивний характер дослідження і свідчать про наукову новизну запропонованих положень.

Достовірність отриманих результатів забезпечена багатоетапним контролем, повторюваністю вимірювань, використанням відповідних статистичних критеріїв (Шапіро-Уїлка, t-критерій Стьюдента, критерії Уілкоксона та Манна-Уїтні), що дозволяє говорити про статистично значущі відмінності між досліджуваними групами.

Отримані результати вірогідно підтверджують ефективність запропонованої програми, що дозволяє рекомендувати її до впровадження в практику підготовки ватерполістів на ранніх етапах спортивного вдосконалення.

Ступінь достовірності результату дослідження підтверджується ретельним науковим обговоренням теоретичних положень, логічним порядком проведення дисертаційного дослідження, детальним аналізом проблем підготовки спортсменів. Основні теоретичні положення, результати експериментального дослідження та сформульовані висновки були апробовані на науково-практичних конференціях різного рівня, що забезпечило їх фахове обговорення і зовнішню експертизу. Достовірність і наукова значущість одержаних результатів також підтверджується наявністю публікацій здобувачки у фахових виданнях, у яких відображено зміст дослідження та засвідчено особистий внесок авторки в розвиток відповідної галузі знань.

Достовірність наукових положень, сформульованих у дисертації, підтверджується тривалістю та поетапністю реалізації дослідження, чіткою методичною організацією експерименту, а також застосуванням сучасних і валідних методів математичної статистики. Такий підхід забезпечив високу ймовірність отриманих результатів, об'єктивність і

репрезентативність висновків, що в сукупності свідчить про їх наукову новизну та прикладну значущість для практики спортивної підготовки.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому і основних положень дисертації. Зміст дисертації логічно структурований, методологічно обґрунтований та повністю відповідає меті й завданням дослідження. Побудова роботи демонструє наукову послідовність – від глибокого теоретичного аналізу проблеми до емпіричного підтвердження гіпотез у рамках педагогічного експерименту. Вибір напряму дослідження – удосконалення техніко-тактичної підготовки ватерполістів з урахуванням індивідуальних психофізіологічних характеристик – є науково доцільним, актуальним і узгоджується з сучасними тенденціями спортивної науки щодо індивідуалізації підготовки спортсменів.

Сформульовані в дисертації завдання є конкретними, релевантними меті дослідження та повністю реалізованими в межах представленого матеріалу. Основні положення дисертації характеризуються внутрішньою логікою, аргументованістю та новизною. Зокрема, обґрунтовано необхідність диференційованого підходу до формування ігрових амплуа, розроблено ефективну програму техніко-тактичної підготовки та продемонстровано її результативність у практичних умовах.

Результати дослідження ґрунтуються на достовірних емпіричних даних, підтверджених статистичною обробкою, що забезпечує високий рівень наукової верифікації та дозволяє зробити обґрунтовані висновки. Таким чином, дисертаційне дослідження є завершеним науковим дослідом, який має як теоретичну цінність, так і прикладне значення для сфери підготовки спортсменів з водного поло.

Дисертаційна робота викладена державною мовою на 283 сторінках тексту, складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Усього використано 202 джерела наукової та спеціальної літератури, з них 123 – іноземних. Робота добре ілюстрована та містить оптимальну кількість графічної інформації та таблиць (14 таблиць й 18 рисунків), що в цілому не перенавантажує основний текст, її складові тісно взаємопов'язані й ілюструють окремі важливі моменти проведеного дослідження.

У *вступі* обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, основні методологічні засади дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, означено особистий внесок здобувачки в опублікованих у співавторстві наукових працях; подано інформацію про апробацію та впровадження результатів дослідження, окреслено його етапи та наведено дані про кількість публікацій авторки за темою дисертації.

У *першому розділі* «ТЕХНІКО-ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА В КОМАНДНИХ ІГРОВИХ ВИДАХ СПОРТУ» здійснено системний теоретико-методологічний аналіз специфіки формування та вдосконалення техніко-тактичної підготовки в контексті провідних командних ігрових видів спорту – гандболу, баскетболу, хокею на траві, футболу, водного поло тощо.

Зміст розділу розкриває особливості техніко-тактичної діяльності спортсменів з урахуванням функціонального розподілу ігрових ролей (амплуа), що супроводжується чітким визначенням домінуючих фізичних, психофізіологічних і когнітивних характеристик для кожної позиції. Здійснено порівняльний аналіз технічних прийомів, динаміки переміщень, інтенсивності навантажень і характеру моторних дій спортсменів залежно від амплуа, що дозволило виявити закономірності їхньої спеціалізованої підготовки.

Особливу увагу приділено водному поло як об'єкту подальшого емпіричного дослідження. Авторкою глибоко досліджено структуру техніко-тактичної діяльності ватерполістів, класифіковано основні технічні прийоми пересування, взаємодії з м'ячем, ведення боротьби у воді, а також реалізації атакувальних і захисних дій у межах різних фаз ігрової взаємодії. Також підкреслено важливість плавальної підготовки як фундаментальної складової технічної майстерності ватерполіста, й наведено характеристики спеціальних прийомів, властивих гравцям різних амплуа (польові гравці, воротарі).

Софія Смирновська здійснила аналіз актуальних наукових підходів щодо оцінювання техніко-тактичної ефективності гравців, включаючи інструментарій графічної реєстрації ігрових дій, методи статистичного моделювання й аналізу ефективності ігрових рішень. В дисертаційному досліджені обґрунтовано доцільність використання інноваційних методик реєстрації та оцінено змагальну активність як об'єктивного індикатора якості техніко-тактичної підготовленості.

Окрему увагу зосереджено на проблематиці відбору спортсменів та формуванні їх амплуа з урахуванням психофізіологічного профілю. Здобувачкою висвітлено результати досліджень, що демонструють варіативність показників швидкісно-силової підготовленості, моторної реактивності та когнітивної гнучкості у представників різних ігрових функцій. Запропоновано концептуальні підходи до ранньої диференціації та індивідуалізації підготовки юних спортсменів у командних видах спорту, включно з водним поло.

Таким чином, розділ 1 виконує подвійну функцію: з одного боку – слугує теоретичним підґрунтям для побудови експериментальної частини дослідження, а з іншого – формує аргументовану наукову позицію щодо необхідності індивідуалізації техніко-тактичної підготовки ватерполістів із урахуванням їхнього функціонального призначення та психофізіологічних характеристик. Представлений аналіз є важливою основою для обґрунтування авторської моделі диференційованої підготовки спортсменів на етапі попередньої базової підготовки, що відповідає сучасним вимогам спортивної науки та практики.

У *другому розділі* «МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ», для вирішення зазначеної проблемної ситуації, наведено та охарактеризовано перелік використаних методів наукового дослідження: теоретичний аналіз, узагальнення даних наукової та методичної літератури й інформаційної мережі Інтернет; аналіз документальних матеріалів; педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; методи математичної статистики. Застосування відповідних завданням дослідження методів свідчить про достатній рівень володіння Софією Смирновською теоретико-методологічними основами науково-дослідної роботи. Наведено опис етапів організації та проведення експериментальних досліджень, а також контингент випробовуваних.

У *третьому розділі* «НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВОДНОМУ ПОЛО» представлено комплексне теоретико-емпіричне обґрунтування шляхів підвищення ефективності техніко-тактичної підготовки ватерполістів з урахуванням особливостей ігрових амплуа та індивідуальних психофізіологічних характеристик спортсменів.

Розділ ґрунтується на глибокому аналізі специфіки змагальної діяльності у водному поло, сучасних змін у правилах гри, а також на узагальненні результатів педагогічного спостереження за грою спортсменів різних амплуа. Також виконує інтегративну функцію: він поєднує результати педагогічного спостереження, експертного опитування та емпіричного

тестування в єдину логічну модель, спрямовану на підвищення ефективності тренувального процесу.

Особливу увагу зосереджено на специфіці змагальної діяльності ватерполістів різного функціонального призначення (нападники, захисники, гравці середньої лінії, воротарі), що дозволило розкрити структурно-функціональні відмінності в реалізації техніко-тактичних дій та пов'язані з ними психофізіологічні вимоги. Проаналізовано обсяг та ефективність передач і кидків у площину воріт, продемонструвавши об'єктивні відмінності у структурі техніко-тактичної діяльності залежно від позиції гравця.

Ретельне експертне ранжування провідних тренерів з водного поло психофізіологічних характеристик за значущістю для кожного амплуа (воротаря, нападника, захисника та гравця середньої лінії) дало змогу сформувати обґрунтовані профілі функціональної компетентності гравців, що дозволило виявити ключові критерії відбору молодих спортсменів на ранніх етапах багаторічної підготовки та визначити значущість психофізіологічних характеристик – таких як швидкість рухових реакцій, антиципація, концентрація уваги, розрізнення, стійкість до перешкод, врівноваженість нервових процесів – у контексті їхньої відповідності до конкретного ігрового амплуа. Подана інтерпретація у контексті динамічної адаптації нервової системи до умов змагального середовища. Таким чином, підготовка розглядається не як універсальний процес, а як адаптивна система, яка повинна варіюватися залежно від сенсомоторного навантаження, когнітивної складності ігрових завдань та стратегії ведення гри.

Зміст розділу розкриває також методологічний потенціал біоповедінкових маркерів, що набувають дедалі більшої ролі у високорівневому спорті, зокрема в контексті психофізіологічної регуляції ігрової діяльності. Авторка переконливо демонструє, що саме ці характеристики є потенційними критеріями для оптимізації індивідуалізованого тренувального процесу та персоніфікованого відбору у спортивних школах, особливо на етапі попередньої базової підготовки.

Важливо, що запропоновані підходи є відкритими до міждисциплінарного застосування, зокрема, в контексті спортивної нейропсихології, кінезіології та когнітивного тренінгу, що не лише підсилює наукову новизну дослідження, а й окреслює перспективу подальших робіт у напрямі побудови нейрофізіологічно обґрунтованих моделей підготовки спортсменів ігрових видів спорту.

Результати аналітичного та експериментального етапів підтверджують доцільність диференційованого підходу до техніко-тактичної підготовки ватерполістів. Розділ завершується системним викладом емпіричних даних, які відображають рівень розвитку психофізіологічних характеристик у кваліфікованих спортсменів та тих, що перебувають на етапі попередньої базової підготовки. Зокрема, продемонстровано статистично достовірні відмінності за низкою показників (ПЗМР, реакція вибору, теппінг-тест, сила м'язового напруження кистей рук тощо), що обґрунтовує необхідність індивідуалізації тренувального процесу вже з ранніх етапів спортивного становлення.

Таким чином, третій розділ виконує надзвичайно важливу функцію у структурі дослідження – він не лише розкриває специфіку техніко-тактичної діяльності у водному поло, а й надає науково-обґрунтовані напрями її оптимізації шляхом поєднання педагогічних, морфофункціональних і психофізіологічних підходів.

Зміст *четвертого розділу* «ЕФЕКТИВНІСТЬ АВТОРСЬКОЇ ПРОГРАМИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВАТЕРПОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК» відображає методологічну логіку, емпіричну вивіреність та аналітичну глибину дослідження ефективності впровадженої програми.

У межах розділу послідовно розкрито принципи побудови авторської програми, яка передбачала диференціацію техніко-тактичної підготовки відповідно до ігрових амплуа (нападники, гравці середньої лінії, захисники) з урахуванням індивідуального психофізіологічного профілю юних ватерполістів. Програма була реалізована у форматі тримісячного періоду, що включав три базові мезоцикли та один контрольно-підготовчий, у межах яких структура і динаміка тренувальних навантажень варіювалися залежно від функціонального стану та ігрового амплуа спортсменів, що дозволило реалізувати принципи індивідуалізації та прогресивного навантаження в межах експериментальної програми.

В межах експерименту було проведено всебічне порівняльне тестування у трьох експериментальних та одній контрольній групах, сформованих відповідно до ігрових амплуа та рівня підготовленості, та охоплювало 60 спортсменів. Показники психофізіологічних характеристик (реакції вибору, розрізнення, точності реакцій на рухомий об'єкт, стійкості до перешкод тощо) та техніко-тактичної майстерності (кидання м'яча на відстань, ведення, влучність, плавання, вистрибування з води) фіксувались на початку та в кінці експерименту.

Здобувачкою доведено, що системне врахування індивідуального сенсомоторного профілю сприяє зростанню ефективності техніко-тактичної підготовки, та особливо яскраво проявляється у специфічних змагальних показниках, критичних для кожного амплуа. Статистично достовірне покращення продемонстрували, зокрема, показники плавання на дистанцію, ведення м'яча, швидкість виконання технічних дій, сила м'язів кисті, точність кидків та витривалість у воді.

Окремо в розділі акцентовано увагу на доцільності використання результатів психофізіологічного тестування як діагностичного інструменту для формування амплуа на ранніх етапах підготовки. Емпіричні дані свідчать, що саме індивідуалізація змісту основної частини тренування – у тісному зв'язку з ігровою позицією – є ключовим фактором підвищення якості підготовки спортсменів.

Можемо констатувати, що результати четвертого розділу не лише емпірично підтверджують ефективність авторської програми, а й задають вектор для подальших досліджень у галузі індивідуалізованої спортивної підготовки в ігрових видах спорту, зокрема у контексті формування психофізіологічно обґрунтованої спортивної спеціалізації.

У *п'ятому розділі* «АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ» висвітлено завершальний етап наукового пошуку, який забезпечив цілісну інтерпретацію отриманих емпіричних даних, дозволив об'єктивно оцінити ефективність авторської програми диференційованої техніко-тактичної підготовки та верифікувати основні теоретичні положення дослідження.

Узагальнення результатів здійснено через порівняння прикладних даних педагогічного експерименту з сучасними науково-методичними уявленнями про індивідуалізацію тренувального процесу в ігрових видах спорту, що надало змогу не лише виявити ключові закономірності впливу психофізіологічного профілю на ефективність техніко-тактичної підготовки, а й сформувати новий науково-методичний підхід до ранньої спортивної спеціалізації на основі сенсомоторної диференціації. Отже, здобувачці вдалося встановити не лише нові факти, а й надати пояснення з позицій сучасної науки, з'ясувати їх теоретичне, пізнавальне й практичне значення.

Особливу увагу приділено аналізу міжгрупових відмінностей, які підтвердили, що індивідуалізована побудова тренувального процесу з урахуванням амплуа та

психофізіологічних особливостей спортсменів є статистично та практично ефективнішою за традиційні методики. Показано, що така модель сприяє не лише приросту спеціальних рухових показників, а й формує передумови до стійкого функціонального прогресу.

Зіставлення результатів дослідження з науковими джерелами продемонструвало оригінальність і новизну авторського підходу, який поєднує досягнення спортивної педагогіки, фізіології, нейропсихології та теорії багаторічної підготовки спортсменів, що значно підвищує міждисциплінарну цінність дисертаційного дослідження. Авторкою здійснено глибоку, всебічну та методологічно вивірену інтерпретацію отриманих результатів, які проаналізовано у порівнянні з даними провідних науковців у галузі фізичної культури і спорту. Вирішальне значення в інтерпретації емпіричного матеріалу відіграли концептуальна послідовність дослідження, науково обґрунтований підхід до трактування даних, а також високий рівень теоретичної підготовки та наукової ерудиції здобувачки.

Таким чином, проведений аналіз і системне узагальнення результатів стали фундаментальною методологічною платформою для подальших досліджень у сфері оптимізації підготовки спортсменів. Зокрема, перспективним є напрям розробки адаптивних тренувальних моделей, що враховують сенсомоторну і когнітивну специфіку ігрової діяльності, та їх впровадження у практику спеціалізованих спортивних шкіл і академій.

Як свідчить викладений матеріал, проведене дослідження продемонструвало здатність Софії Смирновської до глибокого критичного осмислення наукової інформації, об'єктивної оцінки її переваг і обмежень, формування власних наукових позицій, генерування нових ідей та їхньої верифікації в експериментальних умовах. Дослідниця успішно здійснила збір, аналіз, інтерпретацію та систематизацію емпіричних даних, надала їм наукове обґрунтування й оформила результати у вигляді завершеної дисертаційної роботи, що відзначається теоретичною цілісністю, методологічною послідовністю та практичною значущістю.

Дисертанткою підсумовано основні результати дослідження, аргументовано висвітлено дискусійні аспекти з чітким зазначенням відмінностей одержаних даних порівняно з раніше відомими у науковій літературі, окреслено актуальні теоретичні й прикладні проблеми, що потребують подальшого вивчення. На основі проведеного аналізу сформульовано наукові положення, що відповідають трьом рівням наукової новизни: положення, які отримали подальший розвиток; ті, що удосконалюють наявні наукові підходи; а також результати, що становлять принципово нові дані для галузі фізичної культури і спорту.

Загальні висновки дисертації структурно й змістовно повністю відповідають поставленим завданням дослідження, логічно випливають із отриманих результатів, є обґрунтованими, послідовними та відображають сутність основних положень і наукових здобутків дисертаційної роботи.

Робота також містить *додатки*, в яких представлено список публікацій здобувачки за темою дисертації, акти впровадження результатів, методичні матеріали, форму анкети, повний зміст авторської програми диференційованої техніко-тактичної підготовки. Усі додаткові матеріали доповнюють основний зміст дисертації та підсилюють її практичну значущість і прикладну цінність.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. За змістом і обсягом достатньо повно відображено основні положення та результати проведеного дослідження, що відображено у 4 наукових працях у наукових фахових виданнях України.

Свідченням того, що дисертаційна робота виконана на високому науковому рівні та має вагоме практичне значення є те, що апробацію своїх основних положень оприлюднено на

міжнародних науково-практичних конференціях «Молода спортивна наука України» (Львів, 2022–2024 рр.); III Міжнародному конгресі «Рятування на воді» у м. Бидгощ (Польща); I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми та перспективні напрями розвитку сучасного спорту: актуальні питання теорії та практики» (Харків, 2023 р.); VI Міжнародній конференції «Сталий розвиток та спадщина у спорті: проблеми та перспективи» (Київ, 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (Дніпро, 2023 р.); XVI Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійських рух» (Київ, 2023 р.); на конференціях кафедри теорії спорту та фізичної культури та кафедри водних та неолімпійських видів спорту Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського впродовж 2022–2024 рр.

У спільних публікаціях здобувачці належать пріоритети в організації, формуванні напрямків досліджень, в аналізі, описі, обговоренні фактичного матеріалу й у теоретичному узагальненні. Внесок співавторів полягав у проведенні спільних досліджень, у статистичному аналізі й інтерпретації результатів дослідження.

Список використаних джерел містить як фундаментальні праці авторитетних учених, так і публікації в науковій періодиці від молодих фахівців.

Дискусійні положення, недоліки та зауваження. Оригінальний підхід і вдало обрана тема роботи компенсує її невеликі недоліки. Вважаємо за необхідне звернути увагу на зауваження й окремі моменти в роботі, які вимагають уточнення:

1. Якими педагогічними та біоінформаційними параметрами обґрунтовувалося формування амплуа у спортсменів досліджуваної вікової групи, якщо у підлітковому віці процес спортивної спеціалізації часто носить динамічний і нестабільний характер?

2. Як саме у межах запропонованої програми враховувалась потенційна когнітивна перевтома спортсменів у зв'язку з підвищеною вимогливістю до сенсомоторної активності? Чи розглядалася необхідність періодизації не лише фізичних, а й психофізіологічних навантажень?

3. Які адаптаційні механізми, на думку дисертантки, забезпечують позитивну динаміку техніко-тактичної майстерності при поєднанні фізіологічної ігрової ролі та індивідуального психофізіологічного профілю спортсмена?

4. Чи передбачає авторська програма динамічне коригування амплуа в разі змін у психофізіологічному профілі спортсмена в процесі тренувального циклу? Якщо так, то яким чином реалізується цей механізм?

5. Яким чином у дослідженні відслідковувалась стабільність амплуа спортсменів упродовж експерименту? Чи були випадки зміни ігрової ролі під час реалізації авторської програми, і як це враховувалося у статистичному аналізі?

6. Яким чином результати психофізіологічного тестування могли бути оперативно інтегровані у процес тренувального планування? На нашу думку, доцільно було б деталізувати механізм зворотного зв'язку між діагностичними показниками та конкретними змінами у структурі тренувального навантаження.

7. Яким чином можна забезпечити динамічний моніторинг змін психофізіологічного профілю спортсменів упродовж реалізації багаторічної підготовки, зокрема в період переходу між етапами спортивного вдосконалення?

9. На нашу думку, доцільно передбачити створення інтегрованої моделі трекінгу (психофізіологічного, техніко-тактичного та функціонального), яка дозволить адаптувати

навантаження до актуального стану спортсмена та запобігати хронічним функціональним перевантаженням.

10. У структурі етапів дисертаційного дослідження (3-й етап) зазначено період "вересень 2023 – вересень 2024 рр." як етап проведення педагогічного експерименту. Водночас у тексті експериментальної частини вказано конкретні дати реалізації експерименту – з 15 січня по 27 квітня 2024 року. На нашу думку, доцільно було б чітко розмежувати період підготовчої роботи, організації та власне реалізації педагогічного експерименту, аби забезпечити логічну узгодженість хронологічного опису дослідження.

11. В окремих випадках звернення до авторів має розмовний або недостатньо академічний характер. Наприклад, фраза «Пилипко розробляла…» потребує стилістичного уточнення. На нашу думку, доцільно дотримуватися усталених форм наукового цитування – таких як «У працях Пилипко (рік) зазначено…», «За даними Пилипко…», або «Згідно з дослідженням авторки…» – із обов'язковим зазначенням джерела у посиланні, що сприятиме підвищенню рівня академічної доброчесності та відповідності дисертації вимогам до оформлення наукових робіт.

12. У тексті дисертації зустрічаються граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

Проте, висловлені зауваження та недоліки принципово не впливають на теоретико-практичне значення отриманих результатів і загальну позитивну оцінку.

Висновок про відповідність дисертації встановленим чинним вимогам. Дисертаційна робота Смирновської Софії Богданівни на тему «Удосконалення техніко-тактичної підготовки ватерполістів на етапі попередньої базової підготовки з урахуванням індивідуальних психофізіологічних характеристик» має достатнє теоретичне й практичне значення, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка.

Офіційний опонент:
д.фіз.вих., професор, професор кафедри
теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету Валерія ТИЩЕНКО

Проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету,
доктор історичних наук, професор Геннадій ВАСИЛЬЧУК